

NARODNI DNEVNIK

Izhaja vsak dan opoldne, izvemši nedelj
in praznikov.

Mesečna naročnina: V Ljubljani in po
pošti: Din 20.—, inozemstvo Din 30.—.

Neodvisen političen list.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO:
SIMON GREGORČIČEVA ULICA ŠTEV. 12.
TELEFON ŠTEV. 552.

Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.
Pisnim vprašanjem naj se priloži **znanka**
za odgovor.
Račun pri poštnem ček. uradu štev. 13.032.

V sporazum.

Končno so morali priznati tudi najbolj zagrizeni mladinski listi, da so se pričela oficialna pogajanja med narodno radikalno in hrvatsko seljačko stranko. S tem smo prišli na drugo etapo dolgotrajne in težavne poti, ki vodi k trajnemu, pravemu in nujno potrebnemu sporazumu med Hrvati in Srbi.

Ne da se še z gotovostjo trditi, če bo sedanja pogajanja ugodno dovršena ali ne, ker če bi bilo že vse dogovorjeno, potem bi bila pogajanja odveč. Toda poročila so ugodna in celo najbolj pesimistična poročila govore le o par-mesečni odložitvi definitivnega sporazuma med radikalno in radičevsko stranko. Zato mislimo, da treba s tem sporazumom računati.

Ne udajamo se prav nobenim iluzijam in globoko smo uverjeni, da bi bil sporazum, ki bi ga sklenil Ljuba Davidović, neprimerno boljši od sporazuma, ki se sklene pod patronanco g. Pašića. Toda na svetu je že tako, da se nobena dobra stvar ne doseže nakrat, temveč vodi k odrešenju pot vedno le preko Kalvarije. Zato vemo, da bo imel sedanji sporazum marsikatero napako in da bo marsikakega sanjača ali naivneža tudi razočaral. Toda to je stvar vseh kompromisov in tudi sedanji sporazum med radikali in radičevci se temu ne more ogniti.

Kljub vsem svojim morebitnim in verjetnim nedostatom pa bo pomenil napredek v primeru s sedanjim stanjem in le iz tega relativnega stališča ga sme presojati objektivni opazovalec.

Predvsem je omeniti eno. S sporazumom med radikali in radičevci bo šele definitivno končana abstinenca Hrvatov in šele s sodelovanjem HSS v vladi bo pritegnjen hrvatski narod k delu za izgraditev naše države. Kakor je to pomembno v moralnem pogledu, je to še dosti boljše v praktičnem oziru, ker končana bo doba, ko je bila energija starih milijonov Hrvatov za državo izgubljena in pričela se bo doba, ko bo ves jugoslovanski narod v delu ujedinjen.

In ne samo to. Hrvatska seljačka stranka ne predstavlja samo hrvatskega naroda, temveč tudi vseskozi napreden, demokratičen in svobodoljuben element. Z vstopom HSS v vlado ali pa tudi že s samim sporazumom z radikali bo ta demokratičen element nujno prišel do veljave. Zakaj brez skrbi za svoj obstoj more Hrvatska seljačka stranka dvoliti tudi največje komcesije v državno pravnih vprašanjih, ne more pa niti najmanjše popustiti v demokratičnih in vseh onih vprašanjih, ki so bistvo seljačke demokracije. Če je mogla vlada PP izdajati reakcionarne zakone in predlagati skupščini tako nezaslišane zakone, s katerimi bi se ubila stalnost sodnika, državnega pravdnika in učitelja, ukinita svoboda tiska, govora in združevanja, potem vlada RR vsega tega ne more storiti. Vlada, v kateri je sodelovala seljačka demokracija, ne more delati reakcionarnih zakonov in to je prva in največja pridobitev, ki jo prinese tudi pomembnejši sporazum med radikali in radičevci takoj vsemu jugoslovanskemu narodu.

Izgradnja države je mogoča le, če je na krmilu vlada, ki je močna. Sporazum med radikali in radičevci bo dal tako močno vlado, kakršne Jugoslavija še ni imela. Tudi to je pridobitev, ki jo je treba pozdraviti.

Ni seveda misliti, da bi mogla vlada RR takoj izvesti vse ono, kar bi bilo potrebno in česar naš narod nujno potre-

Prvi dan oficijelnih pogajanj med radikali in radičevci.

Beograd, 3. julija. Vse zapreke in vsi poskusi nasprotnikov sporazuma, da se onemogoči stvarno zblizanje in skupno sodelovanje med radikali in radičevci ter da se hoče prikazati, da ni nobenih obrisov sporazuma in sploh nobenega stika med radikali in radičevci, so bile pobite z včerajšnjim dnem.

Včeraj dopoldne se je vršil prvi službeni sestanek, da se izvedejo pogajanja za sporazum. Ta dogodek je izval v vseh političnih krogih veliko pozornost. Včeraj so se že pričela prva službena pogajanja. Komentarji vseh političnih krogov so zelo različni. Dejstvo, da so se oficijelno sestali predstavniki radikalov in radičevcev, je postavilo situacijo na povsem nov teren in pričelo novo fazo v našem političnem življenju.

Razni komentarji naglašajo, da je obča potreba, da se situacija spremeni. Pri- stiši obeh smeri, t. j. one nacionalnega bloka in one večine, ki plédira za sporazum, so ugotovili potrebo, da moramo iti naprej, da bomo našli nov izhod, ki bo saniral ne samo parlamentarno življenje, marveč tudi obče stanje v državi. Vsi politični krogi gledajo z zaupanjem v poslednja dela na sporazumu, ki bo zelo važen za daljnji razvoj ne samo političnih, ampak tudi socialnih in ekonomskih razmer v državi.

Radikali še nikoli dosedaj niso pledirali za sporazum, kakor včeraj. Oni kažejo odkrito zaupanje, da do sporazuma mora priti. Poudarjajo, da so se pogajanja pričela v dobi pred povratkom Nj. Vel. kralja v Beograd. Nj. Vel. kralj želi videti do tega časa (do sobote!) razčiščene odnose med najmočnejšima parlamentarnima skupinama. Preokret pri radičevcih mora prinesiti nekih koristi. Radikali gledajo z zaupanjem v današnje nadaljevanje dela na sporazumu. Prav tako tudi drugi politični krogi s posebno pozornostjo spremljajo vse dogodke in vsako politično besedo.

Na sporazum ne gledajo kot na aranžman dveh najmočnejših grup v parlamentu, ampak ga smatrajo za veliko pridobitev naše notranje politike. Ves Beograd se je včeraj pulil za novimi, ho- teč slišati, kaj se je pri pogajanjih do- seglo; obenem pa je izražal svoje zaupanje, da mora biti ono, na čemur se sedaj dela, ovenčano z zdravim in solidnim rezultatom.

Kar se tiče včerajšnjih pogajanj mo- ramo reči, da se je vršila poleg njih še cela vrsta važnih političnih razgovorov med najvplivnejšimi politikami. Radikalni prvak Aca Stanojević se je razgovarjal dve uri s Pribičevićem. Ta razgovor je bil prežet z že znano tendenco, naj se situacija ne spremeni. Pribičević je včeraj zjutraj posetil tudi Nikolo Pašića. Poleg tega je bila pri Pašiću trojica radikalnih delegatov, ki je dobila vse potrebne instrukcije za pogajanja. Pašića sta včeraj posetila tudi Aca Stanojević in Uzunović.

Popoldne pa je bilo mnogo konferenc. Najprej sta bila na topčiderskem brau ponovno Uzunović in Aca Stanojević.

buje. Toda eno bo nova vlada na vsak način mogla in morala izvršiti. Persekucije in nasilja se morajo končati in zakonitost mora obvladati vse javno življenje. Vse krivice treba popraviti, vse krivičneže pa treba eksemplarično kaznovati. Naj si zapomnijo vsi, da se nikdar ne dela krivic nekaznovano in da enkrat sigurno pride dan sodbe. Ta za-

Ob 18. sta prispela še Marko Trifković in Marko Gjuričić, ki sta poročala Pašiću o poteku pogajanj. Na večer je prišel k Pašiću predsednik radik. kluba Ljuba Živković. Končno je bilo pozvanih k Pašiću več članov vlade, ki so vsi ponovno razpravljali o situaciji.

Ob 18. je bil Pribičević ponovno pri Pašiću. Ko so politični krogi doznali za ta poset je povsod zavladalo največje zanimanje in širile so se najrazličnejše verzije. Trdilo se je, da je Pribičević ob tej priliki energično zahteval od Pašića pojasnila o sedanjih dogodkih in o odnošajih med strankama »nacionalnega bloka«.

Najinteresantnejše je to, da so se komentarji tekom včerajšnjega dne vrteli okoli samega komunikeja, izdanega s strani pogajalcev. Ugotovili so, da vsebuje komunike dve važni dejstvi, in sicer: da so se sestali predstavniki Narod. radikalne stranke (in ne »nacionalnega bloka«) in predstavniki HSS. Komunike izraža dalje, da ste te dve skupini najmočnejši v parlamentu in da se je na včerajšnjem sestanku delalo na tem, kako bi moglo priti do popolnega skupnega sodelovanja med njimi.

Ta dva momenta so politični krogi sprejeli kot značilno deklaracijo radikalne stranke, da se namreč vodijo pogajanja med najmočnejšima skupinama in ne med »nacionalnim« blokom na eni strani in radičevci na drugi strani. To veliko in važno dejstvo je močna konstatacija in je delovalo na samostojne demokrate porazno.

V tem dejstvu vidijo politični krogi SDS, da izvaja konsekvence.

Včeraj popoldne se je vršila radi tega kratka konferenca samostojnih demokratov. S konference je Pribičević odšel k Pašiću, da zahteva posebnega pojasnila na vprašanje odnošajev med radikali in radičevci. Pribičević se je mudil pri Pašiću dve uri. Dobro informirani krogi so trdili, da je Pašić rekel Pribičeviću, da je stvar sedaj taka in da on drugače ne more delati. Na ponovno reagiranje Pribičevića je Pašić izjavil, da bi on v njegovem položaju izvajal konsekvence. Tako je bil Pribičević ponovno pozvan, naj se ukloni in naj prepusti situacijo njenemu pravemu razvoju.

OFICIJELNI KOMUNIKE

se glasi:

»Danes dopoldne ob 10. so se sestali v kabinetu ministra socialne politike predstavniki narodne radikalne stranke gg. Marko Trifković, Marko Gjuričić in Ljuba Živković s predstavniki HSS gg. Pavlom Radićem, dr. Benjaminom Šuperino in dr. Nikom Nikićem. Na tem svojem sestanku so obravnovali svoja nazoranja in misli, na kak način bi moglo priti do popolnega sporazuma o skupnem delu teh dveh najjačjih parlamentarnih grup. Pogajanja se nadaljujejo jutri dopoldne v isti smeri in na istem mestu.«

vest mora prodreti v ves narod, ker je predpogoj za dvig javne morale. In to mora nova vlada dvigniti, ali pa je svoj namen zaigrala.

Ne bo idealen sporazum, ki bo dosežen med radikali in radičevci, temveč le etapa k idealnemu sporazumu. Toda velik napredek bo napram prejšnjemu stanju in zato — pozdravljen.

Samostojnim demo- kratom — odzvonilo.

Beograd, 3. julija. Pričetek oficijelnih pogajanj med radikali in radičevci je vzbudil najširše komentarje v vseh političnih krogih. Veliko pozornost je vzbudil sam komunike, s katerim so indirektno postavljeni ob stran samostojni demokrati, ki včeraj popoldne že niso več tajili tega položaja. Zamerili so radikalom za neiskrenost, ker so jih radikali na eni strani prepričevali o nespremenljivosti današnje situacije, na drugi strani pa se pogajajo z radičevci. SDS je prišla do zaključka, da se bo morala umakniti iz vlade. V političnih krogih je včeraj popoldne vladala popolna negotovost. Nekateri so mislili, da so pogajanja samo formalnega značaja, drugi pa ravno nasprotno.

Na raznih konferencah je Pribičević včeraj izjavil, da bi on pristal na sodelovanje z radičevci in da bi v ta namen napravil take komcesije, za katere misli, da bi mogli radičevci na nje pristati. Pribičević zavzema stališče, da bo zahteval po številu poslancev svoje stranke odgovarjajoč položaj v vladi. Zahteva 1 portfelj in 2 tajniški mesti. Pravi, da bi postavil na ta mesta osebe, ki dosedaj še niso bile v vladi. Radičevci so tako ponudbo odbili, v kolikor so se mogli včeraj o tem izjaviti. Pribičević je namreč izrazil svojo zahtevo proti večeru samemu Pašiću, češ, da je to najblajše stališče, katerega morejo zavzeti samostojni demokrati z ozirom na pogajanja, ki so se že pričela med radikali in HSS.

O ČEM SE JE RAZPRAVLJALO.

Beograd, 3. julija. Na včerajšnjem sestanku med radikali in radičevci je bila diskusija o vseh aktualnih političnih vprašanjih, pa tudi o onih, o katerih so razpravljali za časa prejšnjih razgovorov med radikali in radičevci. Kar se tiče načelnih vprašanj, o katerih so razpravljali, so bila ona vprašanja sprejeta za stvarno podlago sodelovanja med radikali in HSS. Vsa ta vprašanja so včeraj formulirali. Dalje so govorili tudi o sestavi vlade, kakor tudi o vseh zakonih, ki se nahajajo pred skupščino. Tako so govorili o tiskovnem zakonu, o dvanajstih, zlasti pa o potrebi in načinu spremembe režima na Hrvatskem.

MAKSIMOVIC ODPOTOVAL NA BLED, DA POROČA.

Beograd, 3. julija. Sinoči je odpotoval notranji minister Boža Maksimović na Bled, da poroča kralju o situaciji.

HOMOGENA RADIKALNA VLADA — MOGOČA.

Beograd, 3. julija. Politični krogi mislijo, da bi bil najugodnejši rezultat pogajanj sestava homogene radikalne vlade, katero bodo podpirali v parlamentu tudi radičevci. Ta rešitev bi bila provizorna in bi se do jeseni situacija definitivno razčistila.

DVANAJSTINE V FINANČNEM ODBORU SPREJETE.

Beograd, 3. julija. Na popoldanski seji finančnega odbora so bile definitivno sprejete dvanajstine. Govorili so: dr. Lorković, Veljković, Kumanudi, Sečurov, Pušenjak, Vujić in Ljuba Nešić. Lorković je zahteval ukinjenje 2% delavskega davka. Večina je izbrala za svojega izvestitelja radikalnega poslanca Otona Fišera-Gavrilovića, opozicija pa Sečurova.

Tiskovni zakon

Zakonodajni odbor je v načelu odobril vladni načrt tiskovnega zakona. S tem je dana resna nevarnost, da bo ta najbolj reakcionarni načrt, ki je sramota za svobodoljubni jugoslovanski narod in ovira vsakemu napredku, postal tudi zakon. Treba zato, da v dvanajsti uri nastopi vsa svobodoljubna javnost proti temu zakonu in da z močnim protestom prisili vladne reakcionarje, da opuste svoj nesprejemljiv načrt.

V Srbiji je protest javnosti močan in glasen in v nedeljo bo spregovoril Beograd odločno in s poudarkom proti reakcionarnemu vladnemu načrtu tiskovnega zakona. Pa tudi srbski tisk brani vse drugače svojo svobodo ko slovenski in na čelu boja za svobodno tiskovni zakon koraka »Politika«, ki objavlja na uvodnem mestu zanimiv in odločno članek za svobodo tiska. Ker v tem članku odgovarja »Politika« na glavni argument vlade za njen tiskovni zakon, da je namreč treba preprečiti zlorabe svobode tiska, objavljamo prepricujoče argumente »Politike«, v celoti. »Politika« piše:

Redko je bil kak zakon izdelan z manj državniškega zmisla, ko vladni zakonski načrt tiskovnega zakona in še bolj redko je kdaj kak zakonski predlog bolj zadel občutljivost našega naroda, zlasti onega v starih mejah Srbije. Z manj državniškega zmisla, ker je poveril veliko in nerazumljivo vlogo tiska — policiji. In zadel je občutljivost najbolj zavednega dela naroda, onega dela, ki je pod starim tiskovnim zakonom živel, delal — in dal rezultate. Niti ne more policija zameniti tiska, niti so bili ti rezultati slabi.

Zakaj torej daviti tisk?

Pravi se, da se gode zlorabe, da se vrše težke zlorabe. Toda kje jih ni? Tudi na ministrskih položajih obstoje in ravno tako težke. Ali pa se morda misli, da more več škode narediti tisk ko slaba državna uprava? Obstoji zakon o ministrski odgovornosti in obstoji tudi zakon o tiskovni odgovornosti. Prvi zakon je s pravico nazvan kot zakon o ministrski neodgovornosti, ne pa oni drugi. Ker se je vendarle odgovarjalo, ker se odgovarja in gre tudi v zapor po tiskovnem zakonu, toda se še ni šlo v zapor po zakonu o ministrski odgovornosti. Zakaj to primerjanje? Evo zakaj. Med vrhovno državno upravo in tiskom je samo ena sličenost, ki je v tem vprašanju usodna: na vrhu državne uprave se mora imeti, kakor se pravi, malo bolj svobodne roke in zato, kadar kak minister kja zagreši, se ne sodi po rednem, temveč po posebnem postopanju, ki je njemu v prilog in kaznuje se kazniva dejanja blažje, kakor pa predvidevata ustava in zakon.

največ do pet let, pa čeprav more en minister bolj škodovati državi, kakor pa kak posameznik ali pa tisk. Tudi tisk mora imeti malo bolj svobodne roke, ker je tudi take vrste njegova vloga in kadar zagreši tisk, se vodi po posebnem postopanju in se kaznuje blažje, pa čeprav se more z istim dejanjem preko tiska narediti več škode. Pri nas obstoji torej poseben kazenski zakon za ministre in poseben zakon za tisk. Cilj prvega je svobodna akcija ministra v gotovih mejah, drugemu: svoboda tiska tudi v gotovih mejah. Če stavite v zakon o ministrski odgovornosti drakonske kazni, pa ste preprečili vsako delavnost ministra. Če stavite drakonske kazni v tiskovni zakon, kakor so stavljene v vladni načrt, edin svoje vrste, pa ste preprečili tudi delo tiska. Toda z vladnim predlogom ste storili še hujše. Organizirali ste sistem kaznovanja, ki v svoji osnovi pomeni samo težko preventivno odredbo proti časopisju vobče. Niste potegnili mej, preko katerih se ne sme iti in do katerih se sme svobodno iti in v katerih se more tisk svobodno gibati. Vi ste tako zožili meje, da se more v njih morda narediti kak tesen pokret, toda se svobodno ne more storiti niti to. In zato je bilo treba imeti precej cinizma, ko se je reklo, da se s tem zakonom organizira svoboda tiska. Ker nikdar še ni nikomur v glavo padlo, da bi dejal v verige vkovaneu zločinu: v mejah teh verig si svobodo! Če se je pa že hotelo zvezati in vkovati v verige, potem pa je tudi treba bilo imeti pogum, to tudi reči in to zagovarjati s praviimi razlogi. Tega poguma še ni imelo. Iz tega je nastalo, da so v zakonodajnem odboru mogli poslanci, ki so zelo dobro in točno analizirali ta zakonski načrt, sami poiskali prave razloge za zakon in našli tudi takšne, na katere se sploh ni moglo odgovoriti in ki niti najmanjše niso bili v čast niti onim, ki predlagajo tak zakon, in niti državi, v katere imenu se predlaga. Vsaka stara stranka, ki je dolgo na čelu državne uprave, je izstavljen izkušnjava, da identificira sebe z državo in da govori v imenu države, meste samo v svojem imenu in samo v svojem. More biti izkušnja, toda izkušnja ne sme podležti. Vsa debata v zakonodajnem odboru pa je dala mučen vtis, ko da se bo tej izkušnji podleglo. Na skupščinski večini je, današnji kakor tudi prihodnji, da to izkušnjava premaga.

Zakonodajni odbor je med tem sklepal in vladna večina je izkušnjava podlegla.

Upamo, da bo sodelovanje radičevcev to popravilo in da bo tudi pod utisom javnosti vladni načrt tiskovnega zakona pokopan, kakor zahteva to čast jugoslovenskega imena.

Birokratizem in druge nadloge v šolstvu.

(Dopis iz dežele.)

Sem dolgo upal in se bal... Čakal sem, upal, da se kdo oglasi in zastavi svoj krepki veto! — A ni ga. Oni, ki bi morali povzdigniti svoj glas, se samega petolitizma in državotvornosti niti kihniti ne upajo. Bodi toraj moj glas javnosti in vsej gospodi v prosvetni upravi od najnižjega do najvišjega — ne glas vpajočega v pušavi, temveč resen opomin!

Šolstvo je zašlo v tako močvirnato polje birokratizma, da se v njem najbolj prebrisana glava ne spozna. Naj trpi to še nekaj časa, pa bo vse zavoženo za dolgo časa. Z raznimi bedastimi odredbami bombardira visoka gospoda nadzornike, upravitelje in učitelje, da nimajo prvi časa nadzorovati in posvetiti se pedagoško didaktičnemu delu, drugi stokajo v brezplačni tlaki vodstvenih poslov ter uničujejo dan in noč papir in redno nimajo časa učiti, ker morajo ustrezati tistim bedastim odredbam.

V Beogradu in v prosvetnem oddelku v Ljubljani morajo biti že strašne kopice aktov, kaj neki delajo z njimi? Koliko mora biti uradnikov, da to žlobudro prečitajo in koliko bi jih moralo biti, da bi na podlagi teh poročil res kaj pozitivnega ustvarili. — Pa ko bi bilo zaznamovati v napredku šolstva saj majhen plus ne, navzdol gremo in rapidno — ker vsled nerazumevanja raznih polbogov in režimskih priganjačev, slamo-rezcev šola ne more delati, ker mora uničevati papir. Zdi se mi, da je ustroj šolskega poslovanja ogromna organizirana tovarna za uničevanje papirja.

V prosvetni administraciji so ustvarili narobe svet. Nižji morajo poročati višjim, kar so ti slednji ukrenili. V tem slučaju se človeku zdi, da morajo biti pri prosvetni upravi pravi lenuhi, ki ne zapisujejo sproti to, kar so odredili — in vendar pravijo, da je tam gori cel regiment uradništva. — Upraviteljstva morajo vsak mesec dvakrat prosvetni upravi poročati o stanju učiteljstva na šoli, dasi piše dekrete in nastavlja učiteljstvo prosvetna uprava, ne šolsko upraviteljstvo. Tako se mora mesečno poročati, da je vsak učitelj(ica) prečitala Osnovno Nastavo, kakor da bi to ne bilo v interesu posameznikov. Polkilometrski poluletni izkaz — kakšna intriga za upraviteljstva, nadzornikom neskončno veselje večnih vic. Glej ga! Tiči pri mizi, se jezi na upravitelja, na samega sebe, piše, da vse škriplje, se potihem pridruša in — nikjer konca. In ko bo mučno delo končano — bo ležalo neprečitano in nepregledano v starih arhivih, dokler ne bo zob časa uničil vse. — Učiteljstvo se je svojačasno veselilo povišic. No, tudi sedaj se jih veseli, pa to veselje mu zagreni misel. Koliko duplikatov bo treba še napisati, predno prejme zadnjo povišico. — In vendar bi šlo to lahko avtomatično, če bi imeli gotovi ljudje kaj razuma in zmisla za praktično administracijo. Bog zna, kdo se masti ob čistih duplikatih in prevodih svetilnic.

Kdor hoče iti v pokoj, mu svetujemo, da naj prične vsaj eno leto prej pisati prevo-

de in duplikate svojih uradnih dokumentov, če hoče še živ v pokoj stopiti. Mnogi so, ki bi šli radi v pokoj, pa se bojijo, da bodo predolgo čakali na pokojnino. Gospoda tam gor, če ne znate in umete svojega uradovanja praktično urediti, sežite vsaj po tistem avstrijskem šimelnu, po katerem so vpokojenci takoj drugi dan po vpokojitvi nakazali pokojnino!

In sto in sto odredb; — eno pa moram le še pripomniti — tisto o neslanem utepanju patriotizma. Gospoda, avstrijski birokratizem ste v tej točki daleko nadkrilili. Kadar dobim take odredbe v roko, vas vselej pomilujem, — iz njih se zrcali vaša plitvost, nerazumevanje patriotizma in velika duševna revščina. Gospoda, patriotizem je čustvo, ki se poraja iz hvalečnosti in ljubezni do naroda, domovine, države, dinastije itd. takrat, ko uživa človek vsled zaslug prej omenjenih činiteljev srečo, mir, svobodo in vse dobro, ki mu jih nudi iz ljubezni država. To čustvo se ne da pričarati — je tu, kadar je tu. Pogoji morajo biti vsikdar za to čustvo — drugače je vse ogabno hlinjenje. Prisiliti se ne da — in če se sili, učinkuje nasprotno. Zavedamo se, da smo Jugoslovani, zavedamo se, kaj smo dolžni našemu ljubljenu kralju in njegovi slavni hiši, zavedamo se, da smo v svoji lastni državi, pojmujeemo domovinsko ljubezen. — tedaj čemu tisti ukazi, tiste odredbe? Ne zahtevajte v dvojniki napišanih vspevov — še manj patriotičnih govorov — ker s tem ubijate čut patriotizma, ker ga uklepate v verige, mu dajete »Marsch-ruto« v roko in ga obmečete z blatom, ker ne pustite, da se po svoje razvije v bujno cvetje. — Sem z dušo in telom Jugoslovan, vdan popolnoma svojemu kralju in domovini — ponosen sem na lastno državo, saj sem jo tako željno pričakoval — toda to vaše vsiljevanje patriotizma se mi gabi, ker se vselej spominim stare Avstrije, — in tistih ogabnih odredb o gojenju patriotizma — ter nepozabnih vojnih zbirk.

Da zbirki! O te nesrečne zbirke! Ubogo učiteljstvo, uboga šolska mladina, v kakšne svrhe mora danes zbirati. Dopis za dopisom same zbirke. Ne bom jih našteval, preveč jih je, 16 škatelj imam, in kakor vidim, da stvar napreduje, bom primoran število pomnožiti, da se mi denar ne zmeša. — Zdi se mi, da imajo za to stvar gotove korporacije in osebe nekaj monopol. Kadar komu tobaka, čaja ali kave zmanjka, pa napravijo zbirko po šolah. — In posledice!? Pridite no, častita gospoda, malo na deželo ter poslušajte, kaj govore ljudje! »Sama fehtarija, sama beračija je to, neznosne davke nosimo v davkarijo, sedaj so pa še v šoli davke napravili.« Otroci nočejo več prinašati za zbirke, jokajo, tožijo, da so stariši hudi, učitelji silijo, ker se boje tam gori zamere. Kam pa to pride!? Ali res ni moza, ki bi rekli: »Dosti je tega izmoggavanja, beračenja in izsiljevanja.« Ubogo učiteljstvo pod režimsko peto se niti kihniti ne upa. V kakšno luč postavljate državo?! Glejte, to je tisto zlo, ki uničuje pa-

triotizem, ki povzroča med ljudstvom mržnjo do države! Od vseh strani zveni tisti neprijetni oštek: »V Avstriji so bile vse zbirke pred vojno prepovedane.« — Vsak trenutek spiše kdo kako brošuro. Tej sledi ferman: kupi in poročaj, koliko izvodov si vzel. Pridelaj razni kuponi. Kupi! Kupi! Daj! Daj! je večer refren. Učitelj kolne — in kloni glavo, vzame kupone, jih pretrga in sam plača — pravi, da zbira — in da iz svojega žepa, ker se mu smili mladina in pa — da ne bo tam gori zamere. Težko je o tem molčati. — Vzgojna je samo ena zbirka in ta je »Pomlad Rdečega Križa« — vse drugo je prostoska ciganija. Plača naj tako zbirko ves narod pri davkih, ali pa potiljite bogatine, banke, denarne zavode, bogate trgovce, vojne dobijkarje in take tiče, ki ničesar ne žrtvujejo, da bi se jim s stoternimi obrestmi ne povrnilo; šolsko mladino — najrevnejše med revnimi pa ne odirajte, pustite jih v miru vzgoji in pouku. Od vseh zbirk nima mladi-

Padec italijanske lire.

Ko je Mussolini zasedel vlado, je notirala v Curihi lira malo manj kot 25 santimov. Z bahaško besedo je takrat napovedal Mussolini, da bo on tisti, ki bo lito tako dvignil, da bo enaka švicarskemu franku. In verni fašisti so njegovo besedo vzeli seveda za suho zlato in po vsej Italiji so bile Mussolinijeve besede plakatirane. Danes se sponinja Italija teh bahavih Mussolinijevih besedi in po Julijski Benečiji se danes hudo-mušno govori, da bo tiste tiste plakate obrniti, ker lira resnično leze, samo ne navzgor k švicarskemu franku, temveč navzdol k jugoslovenskemu dinarju in morda še nižje.

Fašistovski listi pravijo seveda, da za padec lire ni nobenega vzroka in navajajo v podkrepitev svojih trditv cel vrsto števil. Seveda izbirajo te številke tako, da bi skoraj dokazali, da bi morala papirnata lira biti pravzaprav enakovredna zlati. Zato se na fašist. številke ne moremo ozirati, temveč le na številke, ki jih podajajo objektivni narodni gospodarji.

Državni izdatki Italije so dejansko stalno manjši. Leta 1922-23 so znašali 21 milijard lir, leta 1924-25 pa 19 milijard. Državni deficit je znašal v letu 1922-23 3 milijarde in se je zmanjšal v letu 1923-24 na 1,25 milijarde, je znašal v letu 1924-25 samo 164 milijonov in v prortčunu za leto 1925-26 se predvideva že mal pribitek. Zlasti je omejitve, da so postale železnice aktivne in da je tudi pošta rešena deficita.

Tudi državni dolg se je zmanjšal. V septembru leta 1923 je znašal še 96,5 milijard lir, letos koncem maja samo še 91 milijard. Niti število bankovcev se ni povečalo, ker povišek v višini 98 milijonov maja meseca je neznaten. Toda tem ugodnim številkam stoje nasproti druge zelo neugodne.

Tako se je emisija bankovcev na račun zasebnikov povečala za preko ene milijarde, kar se je v veliki meri porabilo za sanacijo Banco di Roma. Zlati zaklad je padel od 1847 milijonov na 1828. Trgovinska bilanca Italije je dalje zelo pasivna in v letu 1923 se je v Italijo uvozilo za 3742 milijonov lir več blaga kakor pa izvozilo. Se neugodnejša je ta številka, če se pomisli, da je znašal lani ta presežek uvoza v istem času samo 1446 milijonov lir. Sveto leto s svojim velikim dotokom tujcev je plačilno bilanco Italije sicer malo izboljšalo, toda ne v zadostni meri, ker se tuji v prvi vrsti poslužujejo tekočega računa v svojih bankah, kar bistveno vpliva na določitev tečaja lire. Na drugi strani pa je stalno padanje lire povzročilo pravi beg od lire in vse hiti, da naloži denar v tujih vrednostih in da kupi za odplačilo dolgov potrebne devize.

Politične vesti.

— »Samouprava« piše v uvodniku »Na poti k sporazumu«, da se z različnih strani ter z zelo različnimi pobudami in oziri povsem različno ocenjuje politična akcija, ki gre za vseskozi prirodnim in logičnim ciljem, da se vse produktivne sile našega troime-nega naroda strnejo k istemu skupnemu cilju radi ustvarjanja občega skupnega dobra. Radikalna stranka, ki je zbrala okoli sebe ogromno večino srbskega dela našega naroda, gleda z največjim zaupanjem na akcijo, ki bo privedla do skupnega političnega sodelovanja med njo in HSS. Samo s tem pogledom se daje zaupanje v celokupno njeno akcijo v stvari sporazuma, ki se danes izvršuje med večino hrvatskega in med večino srbskega dela našega naroda. To sodelovanje poleg tega, da otvarja pot na ureditvi države in povzdigi naroda, v vsakem oziru pa številnim silam teh strank, jamči za stabilnost politične uprave v državi in za kontinuiteto v državnih poslih. S takim pogledom in razumevanjem vstopa radikalna stranka v akcijo za ustvarjanje prvega političnega sporazuma, trdno prepričana, da ima enake poglede tudi logornoma večina hrvatskega naroda v HSS. Vse to pa je dalo povoda, da neka razborita politična skupina SDS dvomi v iskrenost in težnjo k sporazumu na hrvatski strani. Medtem pa radikalna stranka niti najmanj ne dvomi o tem in veruje v iskrenost narodnih mas v Hrvatski napram sporazumu z radikalno stranko. Za nje svoje zaupanje ima radikalna stranka zelo tehtnih razlogov. Ona predvsem in kljub vsemu, kar se je dogodilo tekom minulih sedem let, veruje v politično zavest in v trezno rodoljubnost hrvatskega dela našega naroda. Temu delu naroda mora biti dostopna resnica, da je v bratski slogi in zaupanju med Hrvati in Srbi edina rešitev in da je samo složno bratsko sodelovanje med njimi edina stvarna dobrina za ene in druge. Te proste resnice so dostopne enako zavesti hrvatskega, kakor tudi srbskega dela naroda. Radikalna stranka trdno

na — vsaj naša hakega haska — le Pomlad je njej v korist. — In končno, kam pa gre ta denar? Kdo polaga račune o teh zbirkah, ki naraščajo, sodeč po naših razmerah, na milijone?! Bo najbrže prav imel oni, ki je rekel, da si napravljajo iz teh zbirk gotovo ljudje čajanke, zabave in drugo veselje. — Ali res ni nikogar, ki bo v te brloge z lučjo posvetil?! — Gospoda, pomislite kaj delate! Z odiranjem ne vzgojite ljubezni naroda, z ukazi ne boste želi patriotizma. V lastni državi smo, osladite in vzgojite to zavest v ljudstvu z naklonjenostjo, z ljubeznijo, ne pa z mrzlimi odlojznimi odredbami in z obiranjem najrevnejših! — Čudne so dandane stvari. Če prinese otrok učitelja(ici) v znak hvalečnosti in ljubezni šopek cvetice, — pride učitelj lahko v disciplinarno preiskavo, izsiljevalcem se pa celo z uradnimi fermami pomaga. Razumi to vrag! — Grešniki, odprite svoje duše, da v svoji zakrknjenosti ne pogubite sebe in narod.

Glavni vzrok pa, da pada lira, je v političnih razmerah Italije. Po Italiji se odkrito govori, da so prostozidari glavni povzročitelji sedanjega padca lire. Če je to resnično ali ne, ni mogoče popolnoma ugotoviti, dasi je naravno, da so prostozidari veliko premočni, da bi molčali na nepremišljene napade Mussolinija.

Je pač tako, da se državnih financ nikdar ne more urediti z večnimi boji z opozicijo, temveč le z njenim sodelovanjem. Mussolini pa na to niti ne misli in ravno v zadnjem času je pričel popolnoma identificirati svojo stranko z državo in celo v angleški list »Times« je napisal članek, v katerem ponosno vzklika, da ima fašistovska stranka 3 milijone pristavev in da zato ne da vlade iz rok ter se za opozicijo niti ne zneni. Upravičeno je temu nasproti konstatiral angleški list, da ima Italija 40 milijonov prebivalcev in da zato tujina vladi, ki si je uzurpirala moč proti volji večine naroda, ne more zaupati.

In v tem je glavni vzrok, da lira pada. Z vsi Italijo se je Mussolini spril, odbil od sebe bojevniške, se spril z milanskimi finančniki in industrialci, je v boju s prostozidari in proti rastočemu odporu javnega mnenja si skuša pomagati z reakcionarnimi zakoni in z drago fašistovsko milico, ki je tudi eden važnih vzrokov, da se ne morejo urediti italijanske finance.

Mussolini je pred kratkim dejal, da je zanj nasilje moralnejše od kompromisa in v italijanskem parlamentu je opetovano vzkliknil na pripombe poslanca Maffia, da bo prav tako, kakor se dela v Rusiji, zatrl vsak odpor in prav tako, ko komunisti, prepovedal vse nefašistovske liste.

Isto nasilje ko v Rusiji je torej geslo g. Mussolinija. Zadnji dogodki pa kažejo, da se s tem receptom ne da priti daleč in da se more liri dogoditi prav tisto ko ruskemu rublju. Pri denarju se namreč strankarska močrost neha.

Jasne je, da predstavlja padec lire za fašistovsko vlado resno nevarnost. Vendar pa je danes fašizem še tako močan, da je izključeno, da bi padec lire sledil takojšemu padcu fašizma. Padec lire je samo en nov dokaz za zgrešenost fašistovskega sistema in z njim se kopiči material, ki bo v svojem času strl fašizem. Kdaj se to zgodi, pa je odvisno od tega, kakšna bo nadaljnja pot lire, ker je danes šele v pričetku. Naj pa lira tudi še tako pade, je vendar čisto navivno misliti, da bi pomenil v nacionalnem pogledu za nas padec lire kako pridobitev. Proti Jugoslovenom so še vedno vsi Italijani edini in tega ne smemo pozabiti!

veruje v iskrenost težnje HSS za sporazum, ker je v tem sporazumu jamstvo za napredak Hrvatov in Srbov, za silo in ugled nove skupne države, za državno in narodno bodočnost. Zato bo radikalna stranka s pravim zaupanjem in s polno iskrenostjo šla na delo za ustvarjanje tega sporazuma.

— »Dome« o pogajanjih med HSS in radikalni. Glasilo Radičeve stranke piše: Pogajanja za sporazum med Hrvati in Srbi so se pričela oficijelno in javno. Ker je predsednik radikalne stranke bolan — sedaj mu je k sreči znatno boljše — predsednik seljačke stranke pa v zaporu, to je Pašić s posebnim pismom radikalnemu klubu imenoval tri radikalne prvake, predsednik seljačke stranke pa je označil tri naše prvake za ta važna posel. Radikalni klub je imel v soboto dne 27. junija zelo važno sejo samo o sporazumu. Na tej seji se je pokazalo, da radikalna stranka iskreno in resno razume vprašanje sporazuma in sodeč po tej seji in po drugih važnih političnih znakih, bo sporazum v glavnih obrisih gotov do ponedeljka 6. julija, ko se zopet nadaljujejo seje skupščine. — Gotov v glavnih obrisih pomeni, da bo iz vlade izpadel Pribežević s svojo družbo in da bo državne posle prevzela skupna, radikalno-seljačka stranka, da se v vsej državi uvede popolnoma humanost, zakonitost in ustavnost. — Tako »Dome«, ki ne piše tja v en dan, kakor »Slov. Narod«. Pribežević in njegovi prijateljski torej izpadejo iz vlade in tolažbe samostojnih demokratov, da se bodo vršila pogajanja med radičevci in »nacionalnim« blokom, so padle v vodo.

— Vprašanje mladinskemu tisku. — Ker mladinsko časopisje stalno vara svoje čitatelje, da se pogajanja vrše med radičevci in »nacionalnim« blokom, prosimo mladinski tisk, da navede imena delegatov »nacionalnega« bloka. Dosedaj smo brali le o Gluriccu, Živkoviću in Trifkoviću, ki pa so vsi radikali. Kje so ostali torej delegati samostojne demokratske stranke? Odgovorite!

— Ker »Slov. Narod« čeka, da so davičevci proti sporazumu med radikali in radičevci, navajamo, kar piše o tej stvari »Slobodni Narod«, oficijelno glasilo demo-

Dnevne vesti.

CENTRALIZEM.

kratske stranke. »Slobodni Narod« naravno ni navdušen za sporazum samo med dvema strankama, pravi pa, da ni temu sporazumu delati nobenih zaprek, ker bi ta sporazum preprečil mnoge reakcionarne zakone in oliviral mnogo dobrih izgledov za bodočnost.

— **Proti nemškemu zračnemu brodogradu.** Veleposlaniška konferenca je izročila nemškemu poslaniku v Parizu noto glede omejitev nemškemu vojnemu brodogradu. Vsa vojna letala so Nemčiji prepovedana. Med vojna letala se štejejo vsi aeroplani, ki imajo več ko 60 konjskih sil, dalje vsi aeroplani, ki morejo leteti brez pilota in ki imajo oklop ali pa so oboroženi. Letala ne smejo biti sposobna doseči višine od 4000 metrov. Največja dovoljena hitrost sme znašati 180 km na uro pri višini 2000 metrov. Zrakoplovi ne smejo imeti več ko 30.000 kubičnih metrov vsebine, če so trdega sistema, drugače le 25.000, odnosno 20.000. Ne dovoljuje se, da bi se izdelovala letala, ki morejo vzletati na krov večje težo od 900 kilogramov, vstevši težo pilota. Vse zračne družbe morajo vsako četrtletje predložiti kontrolni komisiji popoln seznam pilotov in letal. Tudi je omejeno število pilotov. Noto veleposlaniške konference je vzbudila seveda v Nemčiji velikansko ogorčenje, ker je z njo vsak velik zračni promet onemogočen.

— **Iz dežele belega terorja.** — Madžarska policija je aretirala voditelja novo ustanovljene socialistične stranke Stefana Vagi-ja in 30 njegovih pristajalcev, ker so se zdeli policiji sumljivi, da imajo zveze z boljševiki v Parizu in na Dunaju. Resnica je seveda ta, da so bili aretirani zato, ker so v opoziciji proti krvavemu režimu Horthy-ja.

— **Velika britanija proti sovjetski propagandi.** V soboto je priredila konservativna stranka več shodov, na katerih so govorili tudi člani velikobritanske vlade. Vsi so naglašali, da se ne more dalje trpeti razorne propagande, ki jo uganjajo sovjeti. Popolnoma nemogoče je, da bi se še dalje trpelo, da država, ki je v diplomatskih odnosih z Veliko Britanijo, ruje proti njenemu obstoju. Z ozirom na ta izvajanja velikobritanskih ministrov se splošno pričakuje, da bodo diplomatski odnosi med Veliko Britanijo in sovjetsko vlado ukinjeni. Ne veruje pa se, da bi Velika Britanija propagirala skupno akcijo vseh držav proti sovjetski vladi. — O tej stvari bo sklepal tudi angleški parlament, ker sta vloženi dve interpelaciji zaradi kitajskih nemirov, ki da so povzročeni od sovjetske vlade. V drugi interpelaciji pa se zahteva, da se vnese v že sklenjeni angleško-ruski trgovinski dogovor določbo o ukinjenju protibritanske propagande.

Književnost.

— **Zaročencec (I. promessi sposi),** milanska zgodba iz 17. stoletja. Odkril in preuredil Alessandro Manzoni. Poslovenil dr. Andrej Budal. Izdala in založila »Narodna knjigarnica« v Gorici. V letu 1925. Tiskala »Narodna Tiskarna« v Gorici. Cena brošuram iztis 130.—, vezanemu L 34.—, po pošti 3 lire več. Za Jugoslavijo (franko) brošuram iztis 85 Din, vezanemu 95 Din. — Obsega: 576 strani in 36 ilustracij. Velikost 18 X 25 cm.

Slovenci smo s to izdajo dobili izborni prevod italijanskega romana »Zaročencec« (I. promessi sposi) svetovnega slovesa, katerega je v letu 1842 po dvajsetih letih dela na svetlo dal sloveči italijanski romanopisec Alessandro Manzoni. Prva italijanska izdaja tega romana je bila takoj razprodana, in sloves Manzonijevih »Zaročencev« je zavzel ogromne dimenzije navdušenja ter prestopil državne meje. Veliki narodi so roman takoj prevredili na svoje jezike, in tako je postal roman »Zaročencec« prava duševna hrana vsega nabraženega sveta. V sami Italiji je ta roman dosegel že nad 150 izdaj. Polne so ga ljudske, srednje in visoke šole zbog njegove visokokulturne, moralne in vzgojne vsebine, kakor tudi zbog napeto zanimive snovi, ki je vzeta iz življenja milanskega ljudstva v strašnih dnevih kuge, vojske, ropov in požigov od strani razbrzdanih plemičev. V to skrajno napeto opisovanje je vpletena ljubavna tragedija lepe mladenke Lucije z Renzom, ki sta morala prenesti nadčloveške žrtve, da sta končno dosegla svoj cilj — poroko.

Ni naš namen, da se spuščamo v nadrobno oceno slovenskega prevoda. Sicer pa že ime prevajalčevega nam je porok, da je prevod najboljši. Saj profesor dr. Andrej Budal je znan poznavalec romanskih jezikov. Le hvaležni mu moramo biti, da se je lotil in tudi srečno dovršil ogromen prevod svetovnega romana, ki bo z nesmrtnimi črkami zapisan v zgodovini slovenskega slovstva.

Najbrže je to največje slovensko književno delo, ki je po vojski izšlo med Slovenci in je onostran sedanjih državnih mej. Nič ne pretiravamo, če trdimo, da so Slovenci v Julijsko Benečiji ponosni na to knjigo, ki bo pričala tudi poznim rodovom, kaj zmore živost in duševna narodna vztrajnost, četudi po številu malega naroda, ki živi v mejah velikega italijanskega kraljevstva.

Italijanom pa je s tem znova podan očiten dokaz, da se Slovenci želimo približiti seznaniti s pravo italijansko kulturo, da jo visoko cenimo in skušamo dovesti obe v deželi življenjski plemeniti od tega, da bode medsebojno druga drugo podpirali in vzljubili.

Opema knjige je prav okusna, ilustracije jasne, papir dober, kar dela čast »Narodni Tiskarni«, še bolj pa »Narodni Knjigarni«, ki je založila ogromen kapital v to, da je na svetlo dala to impozantno knjigo.

Društva, šolske knjižnice, zasebniki, sežite po nesmrtnem romanu slavnega Manzonia!

— **Sentjakovski gledališki oder** pozivlja gospe in gospodične, ki imajo veselje do igranja, da javijo pisмено svoj pristop na gorenji naslov.

Naši mladini silno radi deklamirajo, kako da so oni za decentralizacijo uprave. »Jutro« je zadnje v tem poglavju celo zabrekalo na opozicijske strune. V resnici pa centralizem pod vlado »nacionalnega« bloka vedno bolj cvete in najbolj vneti pristajalci »nacionalnega« bloka so samo — mladina. Decentralistično navdušenje mladine je torej naravnost rekordna hinavščina.

Načelno je o dobroti ali slabosti centralizma nicer nemogoča debata. O našem beograjskem centralizmu, kakor se uveljavlja v praktičnem življenju, pa je vsaka debata nemogoča, ker je njegova škodljivost preveč evidentna.

Tako recimo morajo društva vsako prošnjo za polovično vožnjo poslati v Beograd in to prošnjo mora rešiti sam g. minister. Presneto malo dela mora imeti g. minister oziroma njegov pomočnik, da ima čas, da se bavi s takimi prošnjami. In zakaj imamo končno železniško ravateljstvo v Ljubljani? V Avstriji so prošnje za polovično vožnjo reševala samo železniška ravateljstva in bilo je manj zlorab ko danes.

Ali pa prošnje za dovolitev loterije ali srečolova. Če hoče prirediti kako gasilno društvo, torej brez dvoma zelo koristno društvo, kak majhen srečolov, mora iti prošnja v Beograd in sam g. minister jo mora rešiti. Ko je bil g. Pucelj kmetijski minister, je te prošnje reševal oddelek za kmetijstvo, sedaj pa, ko so mladinski »decentralisti« na vladi, pa je zopet g. minister edino kompetenten.

Ta naš centralizem, da mora vsako figo rešiti g. minister, je tudi v resnici vreden eno figo in ne najmanjši vzrok, da je ljudstvo centralizma sito. Zakaj centralizem je smešen — in to je najhujše!

— **Tudi Sokoli persekvirani.** Gospod dr. Pavel Pestotnik, starosta Sokola I. v Ljubljani, je premestil br. Ivana Pirnata, nadučitelja, iz Mokronoga v Žužemberk. Br. Ivan Pirnat je bil nad vse delaven učitelj, bil duša mokronoškega Sokola, tajnik cestnega odbora, vnet zadržan ter odličen šolnik. Prestavljen je bil — ker je pristal SKS. Gospod dr. Pavel Pestotnik, starosta Sokola, persekvira torej tudi Sokole. Ne bomo k tej stvari napisali nobenega komentarja, pač pa bi ga bili dolžni napisati Sokoli sami. Pričakujemo, da se to tudi zgodi!

— **Zagrebska policija** je bila odlikovana. Med drugimi je dobil red sv. Save III. razreda tudi dr. Bedeković. Samostojni demokraci, ki so se na ta način zahvalili zagrebski policiji, niso s temi odlikovanji storili prav nobene usluge državi misli.

— **Stedenje.** Mariborska »Naša Straža« poroča, da je naročil mladi veliki župan mariborske oblasti dr. Pirkmajer pri tvrdki Preis v Mariboru pohištveno garnituro za takozvano sobo za gospode in da bo stalo to 160.000 dinarjev. — Vsota se nam zdi malo previsoka. Toda na vsak način je vsak izdatek za opremo kakke posebne sobe za gospode odveč in državna uprava bo živela veliko večji ugled, če bo delovala brezhibno in objektivno, kakor pa če bodo sobe velikega županstva razkošno opremljene.

— **Joj, kakšna nesreča!** — »Slovenski Narod« pravi, da ne bo ponatisnil svojega glupega romana »Razpad carstva«, če se ne prijavijo 500 naročnikov. Joj, kakšna nesreča, če ne bo izvedela Slovenija za idealne podvige »plemenitega« grofa Wolkensteina in za ves dunajski trač, ki se suče okoli »nesrečne« cesarice Zite!

— **Važen kongres Udruga jugoslovan-skih narodnih železničarjev v Zagrebu.** V dnevi 4., 5. in 6. julija se vrši v vseh prostih strelščih (Tuskana) v Zagrebu VII. redni letni kongres UJNZ. Za kongres je prijavljenih toliko udeležencev, da vozijo posebni vlaki iz cele kraljevine, t. j. iz Beograda, Subotice, Sarajeva, Maribora in Ljubljane. Odhod posebnega vlaka iz Ljubljane gl. kol. je v nedeljo 5. julija ob 4. uri 30 minut jutraj in iz Maribora dne 5. julija ob 4. uri jutraj. Povratek posebnega vlaka za Maribor in Ljubljano iz Zagreba je v ponedeljek dne 6. julija ob 2. uri jutraj. Po odloku Ministrstva za promet št. 17.201 od 17. junija 1925 je izdala Direkcija državnih železnice Ljubljana posebno okrožnico št. 108-III., s katero obvešča vse službene edine o vseh podrobnostih (odsotnost, vozna ugodnost, posebni vlaki itd.). Važno za člane Udruga je, da imajo na podlagi posebne članske izkaznice UJNZ, ki jo dobe pri svojih podružničnih odborih tako oni kakor tudi njih rodbinski člani, brezplačno vožnjo po železnici (brez odprave) v Zagreb in nazaj. Za vožnjo v Zagreb velja izkaznica samo za posebne vlake, dočim veljajo izkaznice za povratek tudi za vse ostale vlake, izvezniki SOE. Izkaznica je veljavna: Za 3. in 4. julija samo za delegate, za 5. in 6. julija pa tudi za vse ostale udeležence kongresa. Ta kongres je posvečen v prvi vrsti strokovnemu delu UJNZ v prid skupnosti in posameznikov. Ob tej priliki pa bodo nastopile tudi razne železničarske kulturne ustanove Udruga, ki bodo s svojimi izvajanjimi dokazale širši javnosti, da delujejo železničarji kljub svojemu ne baš rožnatemu položaju ne samo na strokovno borbenem, ampak tudi odvažno z uspehi na kulturnem polju.

— **Novi spomeniki kralju Petru.** V nedeljo je bil odkrit v Livnu na slovesen način spomenik kralju Petru. — V Beogradu nameravajo postaviti na Terazijah spomenik kralju Petru Osvoboditelju, ki naj bo tako impozanten, kot Napoleonov spomenik v Parizu.

— **Odlikovanje.** G. Fran Milčinski, svetnik 2. skupine I. kategorije v oddelku B Stola sedmorice v Zagrebu je na lastno prošnjo trajno vpokojen. Pri tej priliki je bil odlikovan z redom Sv. Save III. reda.

— **Nova maša v Mariboru.** Prihodno nedeljo, dne 5. t. m., bo opravil v frančiškanski

cerkvi v Mariboru prvo sv. mašo č. g. p. Aleksander Urnaker. Pričetek cerkvene slovesnosti ob četrta na 10. uro popoldne. Slavnostno pridigo bo imel č. g. p. Ciril Bračko, gvardijan od Sv. Trojice v Slov. gorah. Novomašnik je Mariborčan, sin ugledne in spoštovane delavske železničarske družine iz Melja.

— **Promocija.** Na graški univerzi je bil te dni promoviran za doktorja vsega zdravilstva g. Ljudevit Černej iz Celja.

— **Uradni list** z dne 31. junija št. 61 prinaša med drugim: »Carinsko pomorski pravilnik« in »Naredbo, s katero se podaljšuje rok za izdajanje polovičnih vozovnic državnim nameščencem, vpokojencem in njihovim rodbinskim članom.«

— **Iz ministrstva notranjih del** se poroča, da ministrstvo za enkrat ne bo sprejemalo nobenih prošenj za mesta zvanikov (praktikantov), ker so že vsa mesta zasedena.

— **Iz državne službe.** Fran Golob, dosedaj pri finančni kontroli v Ljubljani je imenovan za komisarja pri oblastnem inspektoratu finančne kontrole v Beogradu, zvanica Slavka Koricky pri velikem županu ljubljanske oblasti pa za kancelistino III. kategorije pri direkciji šum v Sarajevu. Trajno vpokojena sta tajnika Gregor Baltol in Ivan Hafner pri direkciji pošte in brzojava v Ljubljani.

— **Pri zdravniški zbornici za Slovenijo** so na novo vpisani s seznam zdravnikov naslednji zdravniki: dr. Drago Kočvar, zdravnik javne bolnice v Celju; dr. Jože Jakša, zdravnik javne bolnice v Ljubljani in dr. Julij Matthey, okrožni zdravnik v Apačah.

— **Javno prakso** smejo izvrševati v vsej naši kraljevini sledeči inženirji: Milan Suklje in Nikola Kumanin oba v Ljubljani, specialno v stroki gradbenega in strojnega inženirstva: Fran Tavčar v Ljubljani specialno v stroki gradbenega inženirstva, Fran Miklavc v Ljubljani in Milan Kiepac v Mariboru specialno v stroki električnega inženirstva.

— **Razpisana službena mesta.** Artiljerijsko tehniški oddelek ministrstva za vojsko in mornarico potrebuje 4 doktorje kemije ali diplomirane inženirje kemije, da jih sprejme za civilne uradnike ter odposlje v inozemstvo zaradi praktične izpolnitve v vojaški kemiji. Do natečaja imajo pravico samo naši državljani, ki niso starejši od 35 let. Izbor se vrši v artiljerijsko-tehničnem oddelku dne 15. septembra; zato mora poslati vsak konkurent svoje dokumente do 15. avgusta artiljerijsko-tehničnemu oddelku za vojsko in mornarico v Beogradu. Dokler bodo študirali v inozemstvu, bodo prejemali poleg svoje plače še štipendijsko doklado, ki jo uživajo študenti častniki v dotični tuji državi. — Pri okrajnem sodišču v Murški Soboti se odda mesto višjega pisarniškega oficijala, oziroma vsako drugo mesto pisarniškega uradnika, ki bi se izkazovalo tekom razpisa. Za razpisano mesto se zahteva zemljiško-knjižni izpit. Prošnje je vložiti najkasneje do 7. avgusta pri predsedništvu okrožnega sodišča v Mariboru.

— **Pravilnik o dijaških štipendijah.** Te dni je bila vstopljena v prosvetnem ministrstvu komisija za izdelavo pravilnika o dijaških štipendijah. Dela utegnejo biti končana v dveh mesecih.

— **Konferenca železniških direktorjev.** Te dni se vrši v Beogradu konferenca vseh železniških direktorjev naše države. Na konferenci bodo razpravljali o notranjem železniškem prometu. Eden od glavnih predmetov posvetovanja bo veljal tehničnim pogojem jesenskega izvoza.

— **Po nedolžnem obsojeni na dolgotrajno ječo.** Leta 1919 je obsodilo vojaško sodišče savske divizijske oblasti v Zagrebu radi ropa Vaso Bunčiča na 20, Ilijo Bunčiča na 18, Miju Trnjajčiča pa na 15 let ječe. Proti tej obsodbi so vložili obsojenici prošnjo za obnovo postopanja, ki pa ni imela uspeha. Obsojeni, ki sede v Lepoglavi so izgubili že vso nado, da se dokaže njihova nekrivda. Te dni pa se je zgodilo nekaj nepričakovane. V zaporih petrinjskega sodnega stola se nahaja šest razbojnikov, ki so se te dni med seboj sprli. V prepripi je očital Pavao Carić Petru Korača in Jovi Božiču, da sta zakrivila hudodelstvo, radi katerega so zaprti Vaso Bunčič i. dr. To so slišali drugi kaznjenci in jetniški pazniki. Stvar je prišla na ušesa petrinjskemu sodišču, ki je zaslislalo Korača in Božiča. Razbojnika sta priznala in zato pride končno vendarle do obnove postopanja.

— **Trebušni legar v Beogradu.** Zadnje dni je bilo ugotovljenih v Beogradu več slučajev trebušnega legarja, od katerih je končal eden s smrtjo. Zdravstvene oblasti so podvezle vse potrebne mere, da se razširjenje te nevarne bolezni prepreči.

— **13.288 samomorov v enem letu.** Državni statistični urad v Nemčiji je izdal te dni podatke o samomorih v Nemčiji v letu 1923. Glasom te statistike je šlo leta 1923 v Nemčiji 13.288 oseb prostovoljno v smrt. To se pravi: vsaki pettisotni človek je izvršil samomor. Statistika dokazuje dalje velik porast samomorilne epidemije med ženskimi spolom. Dočim je odpadlo leta 1895 na 100.000 ljudi 35 možkih in samo 8 ženskih samomorilcev, je razmerje v letu 1923 30:134, to se pravi, da je bilo leta 1923 že skoro polovico samomorilcev ženskega spola. Končno je ugotovila statistika, da je rasla l. 1923 samomorilna epidemija najbolj med starimi ljudmi. Na 100.000 ljudi je prišlo 93 možkih samomorilcev v starosti od 60 do 70 let in 150 v starosti nad 70 let. Pravtako je glede žensk v starosti od 60 do 70 let in sicer. Te številke pomenijo strašno obtožbo zoper socialne prilike v Nemčiji v letu 1923.

— **Najboljša starost za porajanje otrok.** Neki čikaški znanstvenik C. L. Redfield je objavil pred kratkim statistiko, iz katere rezultira sledeče: Oportuno je porajati otroke šele po 30 letu. Seveda ako se hoče imeti fi-

zično in duševno lepe otroke. Redfield je namreč ugotovil, da je — vsaj v Ameriki — vsaj 90% kriminalnih tipov, katerih starost so bili mlajši od 30 let. Mož je dalje ugotovil, da se nahajajo med otroci še ne 30 let starih starišev prav pogosto taki, ki postanejo vojaki ali pa avanturisti, dočim so med otroci, rojenimi od starišev, starih preko 30 let večina umetniki. Državniki so po večini otroci starišev, ki so stari 40 do 50 let, filozofi so večina otroci starišev, ki so bili stari ob njihovem rojstvu nad 50 let. Ali je res tako? Znanstvenik navaja v dokaz svoje trditve mnogo imen n. pr. Aleksandra Velikega, Friderika Velikega, Napoleona, Rafaela, Shakespeara, Bacha itd., itd. Iz vseh primerov rezultira faktično ozka zveza med starostjo roditeljev in moralnimi svojstvi njih potomcev. Iz cele stvari pa sledi, da je dobro, ako se poroči človek mlad, da pa ne ustvari otrok pred 30 letom. Če pa ima več otrok, naj ga tolaži vsaj dejstvo, da bodo delali zadnji čast njegovemu imenu.

— **Policijska ura za ženske.** Novosadski župan je odredil, da ne sme po deseti uri zvečer nobena služkinja brez spremstva več na cesto. To svojo odredbo namerava razširiti na vse Evine hčere. Kot vzrok navaja dejstvo, da se širijo spolne bolezni bolj in bolj.

— **900.000 brezposelnih v sovjetski Rusiji.** Glasom oficijelnih podatkov sovjetske vlade, ki jih prinaša list »Komunist«, je značalo lanske leto število brezposelnih v sovjetski uniji 775.000. Sedaj je doseglo število že 900.000, armada brezposelnih pa še stalno narašča. Začetkom leta je nakazala vlada za pobijanje brezposelnosti štiri milijone rubljev, sedaj je zvišala ta znesek za dva milijona rubljev.

— **Življenje učiteljev v Rusiji.** Organ ruskih učiteljev »Učiteljska gazeta« dobiva dan na dan pisma od učiteljev, ki se pritožujejo, da neredno prejemajo plače. Dopisi nosijo navadno napise: »Pomoč«, »Krik obupa vaškega učitelja« ali »Pozabljeni« itd. Tudi »Pravda«, organ komunistov, priznava, da se dogajajo v učiteljskih krogih take strašne stvari, da jih sploh ni mogoče popisati. V nekaterih gubernijah učitelji niso prejeli že po pol do tričetrt leta nobene plače. Denar, določen za učiteljske plače se vporabi v druge administrativne svrhe. Učitelji zapuščajo v masah svoj poklic.

— **Vojni spomin predsednika Masaryka.** Dne 6. julija t. l. izidejo pod naslovom »Svetovna revolucija« vojni spomini predsednika Masaryka. Knjiga je že tiskana, izda pa se šele dne 6. julija, ker mine takrat 510 let, odkar je bil sežgan Jan Hus na grmadi in 10 let odkar je nastopil Masaryk za časa svetovne vojne v Zenevi prvokrat javno zoper Avstro-ogrske, ter ji napovedal v imenu celokupnega češkoslovaškega naroda boj na življenje in smrt. V svoji knjigi ni podal Masaryk samo svojih memoarov temveč tudi sintezo svojih političnih nazorov. Knjiga je zelo obširna, ima 480 strani.

— **Papež in radio.** Kakor poročajo iz Rima, se namerava papež poslužiti v kratkem radia ter harangvirati ves svet. Besedilo nagovora je že pripravljeno.

— **Katastrofalen potres v Kaliforniji.** V terek so bili v Santi Barbari zopet 3 potresni sunki. Več oseb je bilo mrtvih in ranjenih. Veliko število ljudi kampira na prostem. Promet je popolnoma prekinjen. Natančno število mrtvih še ni ugotovljeno. Mesto Santa Barbara je kup razvalin. Iz vse dežele prihajajo resne ekspedicije. Požrtvovno so se obnašale milosrdnice v bolnišnici, ki niso zapustile bolnišnice preje, predno ni bil rešen zadnji bolnik. Razrušeno so železnice in ceste. Na več krajih mesta je izbruhnil požar, počile so vodovodne cevi in nastale so poplave. Organizirana je velikopotezna rešilna akcija z letali. Obsedno stanje je poostreno.

Po najnovejših poročilih je spremljalo potres podzemsko grmenje, podobno streljanju iz par sto streljnic. V Santi Barbari so se dvignili po cestah v trenutku oblaki prahu. Iz hrupa podirajočih se poslopij so doneli kriki ponesrečencev. Ljudje so skušali bežati, toda zemlja se je majala kakor valujoče morje. Dva velikanska hotela sta se zrušila, kakor da sta sestavljena iz igralnih kart. Vse prebivalce enega od teh hotelov, 100 po številu pogrešajo. Tudi električna centrala je porušena, tako da je mesto brez luči. — Potres je bil, kakor izjavljajo znanstveniki, arhitektoničnega značaja.

— **Velike poplave na južnem Poljskem.** Na južnem Poljskem so nastale vsled dolgotrajnih nalivov velikanske poplave. Pred karpatska Rusija je podobna jezeru. Tisoči ljudi so brez strehe in brez živil. V vzhodnji in Zahodnji Galiciji prav do Krakova so razdrte vse ceste in železnice. Celo v Przemyslu teče voda že čez železniške mostove. V prizadetih krajih pomaga povsodi vojaštvo. Varšavska vlada pripravlja veliko pomožno in podporno akcijo. V poplavljenem ozemlju je uničenih mnogo 100 ha žetve. Tudi človeških žrtev je veliko.

— **Tajfun na Filipinih.** Na Filipinih je divjal te dni grozovit tajfun. 27 oseb je bilo ubitih, več tisoč hiš in mnogo plantaž razrušenih. Posebno je trpela okolica Bulate, Nuele, in Rove.

— **Velika železniška nesreča v Rusiji.** Sibirski ekspresni vlak Čita-Moskva je skočil te dni na postaji Tajga v bližini zapadno sibirskega mesta Novi-Nikolajevsk s tira. Deset oseb je bilo ubitih, dvaindeset težko poškodovanih.

— **Velika avtomobilska nesreča pri Kišinevu.** Iz Bukarešte poročajo, da je ponesrečil te dni pri Kišinevu avtomobil, s katerim se je vozilo več učencev in učiteljev z nekega izleta. Stirje učenci in ena učiteljica so obležali na mestu mrtvi. Sofer in 16 učencev je težko ranjenih.

— **Star satir.** Mateo Vidak iz Buj v Istriji, star 61 let, je živel v konkubinatu z vdovo Ido Pavšič. Vdova je imela od svojega pokojnega soproga 12letno hčerko Pavlo. Stari satir se je naveličal priletnih vdov ter začel

intimno razmerje z mlado Pavlico. Toda nekoga dne ju je zasačila Ida Pavšič in fla-granti. Vložila je ovadbo, in Mateo Vidak je bil aretovan. Naslednjega dne ji je postalo žal za njenim starim ljubimcem. Toda bilo je prepozno. Mateo Vidak, stari grešnik, pre-mišlja danes o lepih uricah, ki jih je do-živel s Pavlico, v zaporu, njena mati stara Ida Pavšič pa joka za njim.

— **Atentati na oficirje v Skopju.** Te dni je bilo izvršeno v Skopju zopet par atentatov na oficirje. Major Rudolf Wagner se je peljal v vozu v vojašnico. Na cesti, v bližini pokopališča je bilo oddanih nanj več strelov. Kočijaž je pogljal konje v kar najhitrejši dir ter stem preprečil, da bi bil major zadet. Naslednjega dne je bil izvršen podob-nen napad na tri podporučnike, od katerih pa takisto ni bil nobeden zadet. O storilcih ni nobenega sledu.

— **Razstava dojenčkov v Novem Sadu.** V nedeljo se je vršilo v Novem Sadu premi-ranje dojenčkov. Podeljenih je bilo 10 na-grad po 1000 Din.

Ljubljana.

— **Socialistični protestni shod** proti od-lašanju ljubljanskih obč. volitev je ljub. poli-cija prepovedala z ozirom na javen red in mir. Poleg tega je svojo prepoved uteme-jevala tudi z Vidovim dnem. Nobenemu argumentu policije ne moremo priznati ve-ljavno. Mislimo, da ne skrbi za javni red in mir tisti, ki jemlje ljubljanskim volilem njih zakonito pravico in da nasprotno skrbi za javni red in mir tisti, ki skrbi, da pride z zakonom zajamčena občinska avtonomija zopet do veljave. Vidov dan je praznik naše svobode in zato je ukinjena ljubljanska avto-nomija profanacija Vidovega dne. — Sicer pa beležimo z zadovoljenjem, da je imel naš poziv uspeh in da se je vendar našla stran-ka, ki pričinja javno borbo za avtonomijo Ljubljane.

— **Stanovanjsko sodišče v Ljubljani** ura-duje za stranke vsak delavnik od 9. do 12. ure dopoldne. Po tem času se stranke ne sprejemajo. Stranke, ki so vložile pri bi-šem stanovanjskem oblastvu splošne prošnje za stanovanje, se pozivljajo, da vložijo za sta-novanje nove prijave, v smislu določil sta-novanjskega zakona. Oni prosilci pa, ki so v svojih vlogah označili stanovanje, za ka-tero prosijo in so prošnje vložili pred 15. majem t. l. naj javijo najkasneje do 10. julija t. l., če se vzdržujejo svojo prošnjo, ker bi se stanovanjsko sodišče pri dodelitvi do-tičnega stanovanja ne moglo ozirati na njih vloge. Glasom določil čl. 16. stan. zakona sta tako najemnik kakor hišni lastnik zave-zana pod kaznijo od 500 do 2000 dinarjev, da prijavita prazno stanovanje in sicer prvi 24 ur pred, drugi pa 24 ur po izselitvi. Stranke se zato v lastnem interesu nujno opozarjajo na to določilo, kajti stanovanjsko sodišče mora in bo postopalo strogo po za-konu, in opravičila za nevednost ali zamudo zakon ne pozna.

— **Izlet v Lesce in Vintgar** v zvezi z ogle-dom Tovarne verig v Lescah in lesne indu-strije »Vintgar« priredi za svoje članstvo Trgovsko društvo »Merkur« v Ljubljani v nedeljo, dne 12. julija 1925. Odhod iz Ljub-ljane glavni kolodvor ob 6.43 zjutraj. V Lescah ogled tovarne verig in zajutrek, ob 11.05 odhod iz Lesca na Javornik, nato peš-izlet čez Vintgar. V restavraciji društvenega častnega člana in bivšega dolgoletnega taj-nika g. Goloba skupno kosilo in nato ogled industrije »Vintgar«. Po ogledu prosta zabava z godbo in petjem. Povratek iz postaje Podhom z zadnjim (turistovskim) vlakom. Obvezne prijave za celodnevno udeležbo naj-kasneje do torka dne 7. julija. Pevci se ob-enev vabijo, da pevske vaje ob torkih in petkih redno in polnoštevilno posejajo. — Odbor.

— **Nesreča v Tacnu.** V nedeljo zvečer se

je igralo v nekem pripetnem čolnu v Tacnu večje število otrok. 13letni Ladislav Čizman je, kakor se trdi, čoln odpel, kakor je zašel čoln med valove. Prestrašeni otroci so po-skakali v vodo. Ker niso znali plavati, bi bili kmalu vsi utonili. Prihitel je sodar Jo-sip Čizman, ki jih je 7 rešil, tako, da je uo-nila samo 14letna Marija Čizman. Pogumni možakar bi bil nedvomno tudi to rešil, toda opazili so prepozno, da jo manjka. Njenega trupla dosedaj še niso našli.

— **Zrehanje 5. julija se bliža!** Zato kupi-te srečke loterije v koristi Razlagovega spo-menika. Dobe se v trafikah, pri razproda-jalnicah, v Ljubljani tudi pri prodajalki ča-sopisja pred glavno pošto. Srečka stane sa-mo 5 Din. Glavni dobiček 5000 Din v goto-vini. Z nakupom srečk zadostite tudi svoji narodni dolžnosti! — Odbor za postavitev Razlagovega spomenika.

Gospodarstvo.

LJUBLJANSKA BORZA,

dne 2. julija 1925.

Brage: Pšenica, Hardwinter II., fco Po-stopnja, trans., blago 410; koruza, sremška, fco nakladna postaja, denar 170, blago 185; ječmen, srbski, 60 kg, par. Ljubljana, blago 325. — Hrastove vozovne deščice 44 mm, do 282.65 m, 43 mm, 192.65 m, fco meja denar 1350; bukove deske 30, 35, 40, 50, 60, 80 mm, 2.25—4.50 m, I., II., III. fco meja blago 690; doge hrastove 1 hl, pol hl, en četrt hl, fco meja, denar 200, blago 150, zaklj. 100; bukova drva 1 m dolž. fco Skopje, 2 vag., denar 30, blago 30, zaklj. 30.

Vrednote: 2½% drž. renta za vojno ško-do denar 225; 7% pos. iz leta 1921 denar 62.50; Celjska posojilnica d. d., denar 200,

blago 200, zaklj. 200; Ljubljanska kreditna banka denar 225, blago 265; Merkantilna banka denar 100, blago 103; Prva hrvatska štedionica denar 800, blago 806; Kreditni zavod denar 175, blago 185; Strojne tovarne in livarne blago 135; Združene papirnice denar 100, blago 110; Stavbena d. d. denar 265, blago 280; 4½% kom. zad. dež. banke denar 20; 4½% zast. l. Kr. dež. banke de-nar 20.

BORZE.

— **Zagreb,** 2. jul. Dev.: Curih 10.99—11.09, Praga 167.80—170.20, Newyork 56.60—57.40, London 275.20—278.20, Milan 190.70—193.70, Berlin 13.27—13.42, Dunaj 0.07955—0.08075. — **Valute:** dolar 55.60—56.40, lira 193.56 do 196.50.

— **Curih,** 2. julija. Borza: Beograd 9.10, Pariz 23.15, London 25.045, Newyork 515.125, Milan 17.30, Praga 15.25, Dunaj 0.007255.

× **Dobave.** Dne 10. julija t. l. se bo skle-nila v pisarni intendantskega slugatišta Dravske divizijske oblasti v Ljubljani po-godba za dobavo olja, masti, fižola, makaron, riža, zdroba, jesiha, sladkorja, žitne kave in cikorijske. — Vršile se bodo naslednje ofe-rtalne licitacije: Dne 28. julija t. l. pri direk-ciji državnih železnic v Sarajevu glede do-bave 100 ton plinskega koksa; pri direk-ciji državnih železnic v Subotici glede dobave barv. — Dne 29. julija t. l. pri direk-ciji dr-zavnih železnic v Sarajevu glede dobave az-bestnih vrvic, stenja, steklenega in smirko-vega papirja itd. — Predmetni oglasi z na-tunjenimi podatki so v pisarni Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

Izdajatelj: dr. Josip Hacin.

Odgovorni urednik: Železnikar Aleksander
Tiska tiskarna »Merkur« v Ljubljani.

V oklopnjaku okoli sveta.

Spisal Robert Kraft.

»Teško! Da, v fortih jih je vedno dosti — tam beračijo ti degenerirani lopovi. Ko sem potoval po severni Ameriki, se nisem spopadel niti enkrat z Indijanci, opraviiti sem imel le s cestnimi roparji, zlasti v skalnem gorovju. Tam zgoraj na severu, tam so še pravi sinovi velikega duha, taki, kakršne jih pove-ličuje Cooper.«

»Pa zakaj bi ne napravili kratkega izleta v ta lovišča, da vidimo rdečkokežce? Saj imamo dosti časa, saj nismo stavili.«

»Kakor želite! Le da vam tam ne morem biti vodnik. Poznam le to, nekoč tako slavno pot preko severne Amerike.«

»Toda vi znate občeševati z Indijanci?«

»To pač. V bližini naše plantaže v Arkanzasu je bivalo mnogo rdečkokežcev; preživljali so se z lovom; bili so večinoma Siouxi in Crnokožci, katerih prava domovina je na severu. V času, ko so hoteli Indijan-cem odkazati pokrajine bolj na jugu, so se razkropili po vsej Ameriki. Med transportom so zbežali. Jaz sem zrasel med Siouxi, govorim njihov jezik in še marsikatero indijansko narečje.«

Tako še vedno govorita, ko stopita, obložena z lovskimi plenom, v taborišče.

Trije tehniki, naj jih imenujemo tako, so pravkar gotovi z mazanjem raznih strojev; s pranjem še niso začeli in zato tudi še niso prinesli iz avta, nobene reči.

(21.)

Ta je popolnoma zaprt in Green sporoči svoji mladi gospodarici, da je našel napako, vsled katere se niso plošče zgoraj dobro zapirale v zadnjem času. Napako je sedaj popravil.

»In ko smo bili trenutek vsi trije zunaj,« doda še Adam, »kakor zdajle in le mister Deacon notri, je res stikal okoli vzvodov, najbrže se je hotel odpeljati.«

»Kje pa je sedaj?« vpraša Leonor hladno.

»Koplje se še tam-le v reki... Drži ga!!« začne vpiti nenadoma Adam ter teče z razprostrtima rokama naprej. »Drži ga! Drži ga!!!«

Ostali tedaj zapazijo, čemu Adam tako kriči in teče kot besen; oni tega niti ne zmorejo, stoje kakor okameneli.

Tom je bil stopil v voz, prišel zopet iz njega, skočil z malega hodnika na tla ter zaprl precej krepko vrata — v istem hipu pa se je začel avto pomikati naprej, v prvem trenutku bolj počasi, v drugem že kot konj v diru, v tretji sekundi kot brzovlak in tako je drevil naprej po cvetoči preriji proti severovzhodu.

Pa vendar ne tako popolnoma brez vodstva. Da so vsi okameneli strahu, to ni držalo o Georgu. Ka-kor Adam, je stekel tudi on za ubeglim avtom, seveda na prav drug način kot oni v svojih copatah. Spustivši puško na tla, dohiti avto s tremi skoki, se oprime za ročaje, pritrdjene na ploščah, in se zavihti na mali hodnik ali pravilne na pločnik.

»Hvala Bogu! Hvala Bogu!!« zavzdihne Leonor prav iz dna duše. »To bi bila lepa reč, če bi nam bil Maksimus kar sam ušel!«

Ze je avto oddaljen več sto metrov, a še vedno stoji Georg zadaj na stopnici in zaostali vidijo, kako išče in stika po zaprtih vratih.

»No, ali pa tudi zna odpreti vrata?« meni Adam s svojim mirnim glasom.

Zopet se Leonor zgane vsa prestrašena.

»Kaj mu niste razložili tega mehanizma?«

»Jaz? Ne. Vi?«

»Za božjo voljo...«

Leonor hitro položi roke na usta in zavpije, kar more glasno:

»Pritisnite na...«

Takoj odneha. Toliko zavesti ima vseeno še, da spozna, da je voz že predaleč, da bi ga dosegel člo-veški glas; sicer pa je mehanizem, ki odpre vrata z vnanje strani, sila kompliciran. So le trije pritiski s prstom, a teh ni mogoče razložiti z besedami, treba je risbe.

»Bož odpusti!« začne sedaj Adam. »Lopov teče kar sam od sebe — mi pa sedimo tu v preriji — jaz v copatah — in še dežnika nimam — in... in... in...«

Odpre koščeno dozo, hoče zajeti tobak, pa se hkratu ustavi z roko.

»...in le deko tobaka!«

Tu zašumi nekaj v brstju ob reki, kjer stoje.

»Ali se je mis Morris že vrnila z leva?« vpraša Deaconov glas.

»Da, je že tu.«

»Potem hitro moje stvari sem — in brisačo!«

»Vaše stvari? Vašo obleko? Ne, veste, pravkar je odpotovala na severni tečaj.«

Leonor gleda za avtom, dokler ne izgine v daljavi, nato izgleda, kakor da se hoče v obupu vreči na tla — potem pa se zopet z energičnim gibom vzhvaja.

(Dalje prili.)

„GROM“

CARINSKO POSREDNIŠKI IN ŠPEDIČIJSKI BUREAU
LJUBLJANA, KOLODVORSKA ULICA 41.

Naslov državljanov: Telefon Interurban
„GROM“. Štev. 454.

PODRUŽNICE:

Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavljajo vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. E.
za ekspresne pošiljke.

MALI OGLASI

Cene oglasom do 20 besed Din 5.—, vsaka nadaljnja beseda 50 para.

Oglase

za vse liste naše kraljevine spre-jema po originalni ceni. Biro »Re-klamac«, Beograd, Knez Mihajlova ulica 11, telefon 2639.

Stanovanje

2 do 3 sob z vsemi pritliklinami iščem za takoj ali pozneje. Najem-nina postranska stvar. Ponudbe pod šifro »Udobnost« pod Publicitas d. d. oglasni zavod, Selemburgova 7-II.

Revirni gozdar

s državnim izpitom, 34 letno teme-ljito vsestransko prakso in prvo-vrstnimi izpričevali, izvežban tudi v poljedelskem gospodarstvu, ki je vodil samostojno večje revire ter govori slovenski in nemški, želi iz-premeniti svojo neodpovedano služ-bo. Ponudbe pod »Revirni gozdar« na upravo lista.

Uradni list

letnik 1918—1924 se kupi. Ponudbe na »Vero«, Ljubljana, Aleksandrova ulica št. 8.

Dr. Alojzij Vrtačnik in Dr. Drago Marušič

naznanjata, da sta svojo odvetniško pisarno

preselila

v poslopje Pokojninskega zavoda za nameščence na
vogalu Aleksandrove ceste-Gledališke ulice.

GAMAUFOVO umetno gnojilo za cvetlice

Je izborno učinkovito sredstvo, katero omogoči rastlini do izredno bujnega razvoja in vzbudi v cvetu mnogo intenzivnejšo nianso barve. Cena zavoščku Din 3.—. Razpošilja društvo.

„VRTNARSKA ŠOLA“ V KRANJU

Stalna zaloga: Herzemansky, Korsika, Adria, Bajc, Urbanič, Kana.

Fižol vseh vrst, suhe gobe, repno seme, kumno, mravljinčna jajca in druge pridelke kupuje SEVER & KOMP., LJUBLJANA. Cene sporočamo na zahtevo.

Gospodična

ponuja citre proti nizkemu hono-tarju. Gre tudi na dom. Naslov pove uprava lista.

Amerikanec,

premožen, bi se, vrnivši v domo-vino, rad seznanil z gospodično v starosti 20 do 25 let. Denar po-stranska stvar. Cenjene ponudbe s sliko naj se pošljejo na upravo lista pod šifro »Srečen zakon«.

Proda se

radi nujnega odpotovanja jako po-ceni posestvo, obsegajoče 10 ha z gospodarskim poslopjem, njivami, gozdom in velikim hlevom. Pet mi-nut od železnice. Krasen ragled. Po-robno pripravno za profesionalista ali lesnega trgovca. Eventuelno se odda tudi v najem. Ponudbe na na-slov: Anton Zruštek, pošta Misi-lnje, železniška postaja Dovže pri Slovenjgradu v Jugoslaviji.

Oblačilno blago

v ostankih in od kosa kupite vedno dobro in najceneje v
TEKSTILBAZARJU,
LJUBLJANA, Krekov trg štev. 10.
prvo nadstropje.
Zunanji naročniki! Pišite po cenik!

Najboljši
živilni stroj
in kolesa so
edino le

Josip
Patelinc-a

GRITZNER PHÖNIX in ADLER

za ročino, črbi in industrijo
Ljubljana blizu Prešerna-
vega spomenika
Paket v vazeju brezplačno. Večletna garancija.
Delavnice za popravila
za veliko. Telefon 913. Na malo.

„Opeka“

prvovrstne zidke priporoča
opekarna

„EMONA“ D. D.
v Ljubljani — Tovarna na
Vlču (Brdo) — Pisarna v
Pražakovi ulici 3. prileže.

Municija

za lovsko puško, kaliber 16, ugodno
proda Sebenik, Ljubljana, Knezova
ulica 28.

Ženitev.

Kmet — vdovec — bi se rad oženil.
Prednost imajo one, katere pose-
dujejo nekoliko premoženja. —
Ponudbe s sliko na upravo lista pod
»Ekonom«.